

SXEDIO.Κ50

23.7.1965: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΡΟΧΩΡΕΙ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΕΙΝΕΙ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΠΡΟΚΑΛΩΝΤΑΣ ΕΝΤΟΝΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΥΣ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΜΕ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΚΡΑΤΟΥΣ

Η πολιτική κρίση που ξέσπασε στην Ελλάδα τον Ιούλιο του **1965** με τον εξαναγκασμό ουσιαστικά του Γεωργίου Παπανδρέου σε παραίτηση από τον Βασιλέα Κωνσταντίνο, όταν αρνήθηκε να υπογράψει το διάταγμα αποπομπής του Υπουργού Εθνικής Άμυνας Πέτρου Γαρουφαλιά, ευνοούσε τις θέσεις του Προέδρου Μακαρίου και της Κυπριακής πλευράς γενικά.

Αυτό συνέβαινε γιατί η κρίση παγοποιούσε τον Ελληνοτουρκικό διάλογο, με τον οποίο διαφωνούσε όλη η Κυπριακή πολιτική ηγεσία με επικεφαλής τον Πρόεδρο Μακάριο και αυτό γιατί όλες οι επαφές που γίνονταν με την ομπρέλλα του ΝΑΤΟ είχαν σαν βασική φιλοσοφία την παραχώρηση ανταλλαγμάτων στην Τουρκία στην Κύπρο κυρίως.

Το ΝΑΤΟ και γενικά οι Δυτικοί και κατ' επέκταση η σύμμαχος τους Τουρκία δεν ήθελαν καμιά αλλαγή στην Κύπρο, πράγμα που ίσως αργότερα να παρουσιαζόταν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είχε ουσιαστικά καταρρεύσει μετά τα γεγονότα του **1963**.

Από την άλλη οι Τουρκοκύπριοι Υπουργοί και βουλευτές ενώ αποχώρησαν από την Κυβέρνηση και τη νομοθετική εξουσία για τον ένα ή τον άλλο λόγο, πίστευαν ότι σε κάποιες αλλαγές, με βάση το Σύνταγμα, θα είχαν ακόμα λόγο στη διακυβέρνηση του τόπου, έστω και αν ήσαν ανενεργοί και είχαν καταφύγει στο γκέτο της τουρκικής συνοικίας της Λευκωσίας.

Από πλευράς κυπριακής Δημοκρατίας, ωστόσο, δεν τους δινόταν ένα τέτοιο δικαίωμα, εκτός αν αποφάσιζαν να επιστρέψουν στην Κυβέρνηση και τη Βουλή και στα άλλα Σώματα Εξουσίας και να εγκαταλείψουν τα διαχωριστικά τους σχέδια.

Στις **20** Ιουλίου **1965** το Υπουργικό αποφάσισε παράταση της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας και των μελών της Βουλής γιατί όπως ανακοινώθηκε "δεδομένου ότι η θητεία αυτών λήγει την **16**ην Αυγούστου, η εμπρόσθεσμος δε προπαρασκευή και διεξαγωγή εκλογών καθίσταται εκ των πραγμάτων αδύνατος".

Πριν από την έγκριση των Νομοσχεδίων οι Τούρκοι βουλευτές έκαναν μια προσπάθεια να παρέμβουν στη διαδικασία και να εκφράσουν τη διαφωνία τους.

Ετσι ζήτησαν συνάντηση με τον Πρόεδρο της Βουλής Γλαύκο Κληρίδη και ζήτησαν όπως παραστούν στη συνεδρία της Βουλής, την οποία εγκατέλειψαν από το **1963**, για να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Ο Γλαύκος Κληρίδης όμως δεν έπεσε στην παγίδα. Εθεσε σ' αυτούς ως όρο ότι έπρεπε να προβούν σε δήλωση με την οποία αναγνώριζαν την Κυβέρνηση της Δημοκρατίας και όπως οι νόμοι που θα εγκρίνονταν θα εφαρμόζονταν σε ολόκληρη την Κύπρο και συνεπώς και στις περιοχές που ήλεγχαν απόλυτα ουσιαστικά από το Δεκέμβρη του **1963**.

Οι Τούρκοι βουλευτές αρνήθηκαν κι έτσι δεν τους επιτράπηκε να παραστούν στη συνεδρία της Βουλής.

Επίσημη ανακοίνωση ανέφερε:

"Ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Γλαύκος Κληρίδης εδέχθη την **4** μ.μ. της σήμερον εις το γραφείον του, κατόπιν αιτήσεως των διαβεβασθείσης μέσω του κ. Μπερνάντες, ειδικού αντιπροσώπου του Γενικού Γραμματέως των Ηνωμένων Εθνών, τούς Τούρκους βουλευτάς κ.κ. Ουμίτ Σουλεϊμάν, Τζεμίλ Ραματάν και Αχμέτ Μιτάτ Μπερμπέρογλου.

Κατά την συνάντησιν ο κ. Κληρίδης εδέχθη τους αναμένοντας αντιπροσώπους του Τύπου προς τους οποίους προέβη εις τας ακόλουθους δηλώσεις:

Ως γνωρίζετε σήμερον την πρωϊαν κατετέθησαν εις την Βουλήν δύο Νομοσχέδια. Το εν προνοεί την παράτασιν της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας

και της Βουλής των Αντιπροσώπων, το δε έτερον περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις εν σχέσει προς εκλογήν Προέδρου της Δημοκρατίας και μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων. Ο Ειδικός αντιπρόσωπος των Ηνωμένων Εθνών κ. Μπερνάντες επικοινωνήσε μετ' εμού σήμερα την πρωΐαν ολίγον προ της συνεδρίας της Βουλής και με πληροφόρησεν ότι η Τουρκική πλευρά ήθελε να γνωρίζη πότε θα συζητηθούν τα Νομοσχέδια.

Του απήντησα ότι τα δύο Νομοσχέδια θα συζητηθούν αύριον. Ο κ. Μπερνάντες όστις προηγουμένως είχε συναντηθή με τον δρα Κουτσιούκ με ηρώτησε κατά πόσον οι Τούρκοι βουλευταί θα ηδύνατο να παρευρθούν εις την αυριανήν συνεδρίαν της Βουλής, διά να λάβουν μέρος εις την συζήτησιν των δύο Νομοσχεδίων. Η ερώτησις αύτη ετίθετο εκ μέρους των Τούρκων βουλευτών.

Απήντησα εις τον κ. Μπερνάντες ότι το θέμα του κατά πόσον οι τούρκοι θα επανέλθουν εις την Βουλήν δεν δύναται να εξαρτηθή απλώς από την ιδικήν των επιθυμίαν να επανέλθουν διά την συζήτησιν ενός συγκεκριμένου Νομοσχεδίου και ότι υπήρχον ωρισμένα βασικά προϋποθέσεις, αι οποίαι έπρεπε να διερευνηθούν προ της επανόδου των εις την Βουλήν.

Εξήγησα εις τον κ. Μπερνάντες ότι η πρώτη βασική προϋπόθεσις ήτο ότι η τουρκική πλευρά έπρεπε να αποδεχθή την αρχήν ότι οι υπό της Βουλής ψηφιζόμενοι Νόμοι θα εφαρμόζονταν υπό της Κυβερνήσεως διά των Κυβερνητικών οργάνων εις τας υπό των Τούρκων αποκλεισθείσας παριοχάς κατά τον ίδιον τρόπον που εφαρμόζονται και εις τας ελληνικάς περιοχάς, άλλως η παρουσία των Τούρκων βουλευτών εις την Βουλήν θα είχε την έννοιαν, ότι ούτοι έρχονται διά να ψηφίζουν νόμους, οι οποίοι θα εφαρμόζονται διά τους Έλληνας μόνον.

Δεύτερον, όσον αφορά την Βουλήν των Αντιπροσώπων δεν υπάρχει πλέον θέμα χωριστής πλειοψηφίας και εάν επανέλθουν εις την Βουλήν θα πρέπει να γνωρίζουν ότι όλοι οι Νόμοι ψηφίζονται συμφώνως προς την ορθόδοξον διαδικασίαν δυνάμει της οποίας έκαστος βουλευτής έχει μίαν ψήφον, αι δε

ψηφοί καταμετρώνται ως σύνολον και ουχί κεχωρισμένως διά τους Έλληνας και τους Τούρκους.

Τρίτον, πρέπει να είμεθα βέβαιοι ότι εάν οι Τούρκοι βουλευταί επανέλθουν εις την Βουλήν, θα επανέλθουν διά την κανονικήν λειτουργίαν αυτής και όχι διά να παρίστανται μόνον όταν θέλουν να δημιουργήσουν ζήτημα εν σχέσει με το εν ή το άλλο Νομοσχέδιον.

Επιπροσθέτως ετόνισα ότι δεν θα ήτο ανάγκη να ζητηθή παρά των τούρκων βουλευτών να υποβάλουν δήλωσιν ότι αναγνωρίζουν την Κυβέρνησιν, διότι επάνοδος των εις την Βουλήν και συμμετοχή των εις την ψήφισιν Νομοσχεδίων υποβαλλομένων υπό της Κυβερνήσεως θα εσήμαινε την υπ' αυτών αναγνώρισιν της Κυβερνήσεως.

Ο κ. Μπερνάντες διαβίβασε τας απόψεις αυτάς εις τους Τούρκους, ακολούθως δε εκ του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών ειδοποιήθη ότι τρεις Τούρκοι βουλευταί ήθελον να με συναντήσουν. Διηυθετήθη συνάντησις διά την 4ην απογευματινήν της σήμερον.

Οι βουλευταί οι οποίοι με συνήντησαν ήσαν ο κ. Ουμίτ Σουλεϊμάν ο κ. Τζεμίλ Ραματάν και ο κ. Αχμέτ Μιτάτ Μπρμπέρογλου. Κατά την συνάντησιν συνζητήσαμεν τα σημεία τα οποία σας ανέφερα, οι τούρκοι βουλευταί όμως, απήνητσαν ότι δεν ηδύναντο να δεχθούν τας απόψεις ταύτας. Συνεπώς δεν ερρυθμίσθη το θέμα της συμμετοχής των εις την Βουλήν.

Ούτοι ισχυρίσθησαν ότι ως βουλευταί έχουν το δικαίωμα να παρουσιάζωνται ενώπιον της Βουλής, χωρίς να είναι ανάγκη να αποδεχθούν τους όρους, τους οποίους έθεσα ή τα σημεία τα οποία ήγειρα.

Εν συνεχεία εξήγησα εις αυτούς ότι οποτεδήποτε ήθελον να με συναντήσουν εις την Βουλήν δεν υπήρχε λόγος να προσφεύγουν εις τα Ηνωμένα Έθνη και να ζητούν συνοδείαν διότι ουδόλως κινδυνεύουν.

Προτού αναχωρήσουν τα τουρκικά μέλη με ηρώτησαν, αφού δύνανται να τεθούν όροι εις το δικαίωμα συμμετοχής των εις την Βουλήν, τι θα συμβή

εάν προσέλθουν εις τήν Βουλήν. Απήντησα εν πάσει ειλικρινεία ότι δεν θα επιτραπή εις αυτά να μετάσχουν των εργασιών του Σώματος.

Εν των σημείων τα οποία η τουρκική πλευρά ήγειρεν αφεώρα την τακτικήν των συμμετοχών εις τας εργασίας της Βουλής νοουμένου ότι το Σύνταγμα θα εφηρμόζετο πλήρως. Τούτο σημαίνει, βεβαίως, ότι οι υπό της Βουλής θεσπιζόμενοι νόμοι θα πρέπει να αποστέλλωνται εις τον Πρόεδρον και τον Αντιπρόεδρον της Δημοκρατίας προς υπογραφήν και ότι θα τηρήται η διαδικασία περί χωριστής πλειοψηφίας κλπ. Η απόφασις αύτη ουδόλως εγένετο αποδεκτή".

Σε ερωτήσεις δημοσιογράφων ο Πρόεδρος της Βουλής είπε ότι το νομοσχέδιο αποτελούσε εκλογικό και όχι συνταγματικό νόμο και ότι απλώς προνοούσε για μηχανισμό και τον τρόπο που θα γίνουν οι εκλογές.

Τεχνικώς, πρόσθεσε, έκαστος όστις είναι εγκύρως μέλος της Βουλής θα εξακολουθήση να είναι μέλος διά την περίοδον της παρατάσεως. Δεν γίνεται οιαδήποτε αναφορά εις τον Αντιπρόεδρον, ενώ όσον αφορά τη Βουλή όσοι είναι μέλη παριστάμενα στις καθημερινές εργασίες της Βουλής θα εξακολουθήσουν να είναι μέλη για την παραταθείσαν περίοδο.

Για την Εκτελεστική Εξουσία παρατείνεται μόνον η θητεία του Προέδρου.

Η Βουλή ενέκρινε τα δύο νομοσχέδια την επομένη **23.7.1965**.

Ταυτόχρονα η Βουλή ενέκρινε την ίδια ημέρα και μεταβατικές διατάξεις για ρύθμιση της προπαρασκευής και "της εν ευθέτω χρόνω διενεργείας εκλογών Προέδρου της Δημοκρατίας και μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων".

Με το νέο Νόμο καταργούνται όλες οι διακρίσεις που έγιναν με τον προηγούμενο νόμο με βάση φυλετικά κριτήρια.

Σχετικά με τον πρόνοια που καθόριζε τις εκλογικές περιφέρειες και τον αριθμό των μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων προβλένονταν έξι εκλογικές

περιφέρειες ως εξής: Λευκωσία, Λεμεσός, Αμμόχωστος, Λάρνακα, Πάφος και Κερήνεια.

Ο αριθμός των βουλευτών παρέμενε ο ίδιος δηλαδή **50** και κατά εκλογική περιφέρεια ο αριθμός τους κατανεμόταν ως εξής: Λευκωσία **17**, Λεμεσός **9**, Αμμόχωστος **10**, Λάρνακα **5**, Πάφος **6** και Κερήνεια **3**.

Το Νομοσχέδιο καθόριζε ως εκλογικό σύστημα το πλειοψηφικό. Το Νομοσχέδιο εγκρίθηκε ομόφωνα αλλά οι βουλευτές της Αριστεράς απέσχαν, για λόγους αρχής που πρόβλεπε το πλειοψηφικό και υποστήριξαν το Ανατολικό.

Οι τούρκοι έδωσαν συνέχεια στις αντιδράσεις τους. Έτσι την επομένη της έγκρισης τους ο αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ προέβη σε παραστάσεις στο βρετανό Υπατο Αρμοστή Σερ Ντέιβιντ Χαντ και τον Τούρκο επιτρεταμμένο Σκιαχίμπας, ως αντιπροσώπων των εγγυητριών δυνάμεων.

Ο Κουτσιούκ ανέφερε στους δύο διπλωμάτες ότι "αι ενέργειαι της Ελληνικής πλευράς αποτελούν παραβίασιν των αναγνωρισμένων δικαιωμάτων της τουρκικής κοινότητας, η οποία ενδέχεται να έχη εκτεταμένας συνεπειάς, πλην του γεγονότος ότι συνιστά πρόκλησιν προς την αρμοδιότητα του Συμβουλίου Ασφαλείας, το οποίον εκάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να απέχουν ενεργειών αι οποίαι δυνατόν να επιδεινώσουν την κατάστασιν".

Ο Κουτσιούκ έδωσε συνέχεια στις διαμαρτυρίες του με μια επιστολή στον ΟΗΕ (Φιλελεύθερος **24.7.65**) στην οποία ανέφερε ότι "διά της θεσπίσεως των τελευταίων νόμων υπό της Βουλής οι Έλληνες εδημιούργησαν λίαν σοβαράν και εκρηκτικήν κατάστασιν προς τον σκοπόν όπως καταπιέσουν την τουρκικήν κοινότητα".

Παράλληλα ο τουρκικός τύπος άρχισε τις απειλές για κήρυξη κράτους και ανεξαρτησίας για τους τουρκοκύπριους.

Χαρακτηριστικά η "Χαλκίν Σεσί", εφημερίδα του Κουτσιούκ σε άρθρο (Φιλελεύθερος **27.7**) της έγραφε:

"Έχομεν δείξει υπομονήν μεγαλυτέραν και

εκείνην του Ιώβ. Οι Ελληνοκύπριοι κατέστρεψαν τα συμφωνίας και ημείς ωμιλούσαμεν περί ισχύος των Συμφωνιών. Κατήργησαν το σύνταγμα και ημείς διεκηρύτταμεν την νομιμοφροσύνην μας εις αυτό. Κατεπάτησαν τον νόμον και την τάξιν και ημείς εκθειάζαμεν την αγάπην μας δι' αυτά. Οι Αγγλοι ρίπτουν βόμβας κατά των επαναστατών εις το Άδεν χωρίς να δίδουν λογαριασμόν εις κανένα. Οι Αμερικανοί μετατρέπουν το Βιετνάμ εις ερείπια χωρίς ο πολιτισμένος κόσμος να αντιδρά. Μήπως αναμένομεν λύσιν από τα Ηνωμένα Έθνη, βάλσαμον εις Κυπριακήν πληγήν από το Συμβούλιον της Ευρώπης ή εν θαύμα από το ΝΑΤΟ το οποίον μετετρέπη εις όργανον των Αμερικανών και των Αγγλων;

Υπάρχει μόνον μία πορεία και αυτή είναι να δοθή η διαταγή εις τα Μεχμετζίκ να βαδίσουν εις την Κύπρον διά να χαράξουν με την λόγχην των τα σύνορα της διαχωρισθείσης κοινότητας μας. Ο Παπάς και οι συνένοχοι του μόνον αυτήν την γλώσσαν αντιλαμβάνονται. Μόνον διά της λόγχης θα γονατίσουν".

Με το ίδιο πνεύμα ήταν και τα άρθρα των εφημερίδων της Τουρκίας.

Η "Αξάμ" έγγραφε:

"Ο Αρχιεπίσκοπος ενεθαρρύνθη από την μη ύπαρξιν εν Ελλάδι κυβερνήσεως, η οποία θα συνίστα εις αυτόν μετριοπάθειαν και εκ του γεγονότος ότι η Τουρκία είναι απησχολημένη με τας ιδικάς της εσωτερικάς υποθέσεις. Ενα πράγμα όμως, το οποίον λησμονεί ο Μακάριος είναι ότι τώρα είναι ο κατάλληλος καιρός διά την Τουρκίαν να καταφέρει πλήγμα κατά της εφαρμογής υπ' αυτού καταστρωθέντος σχεδίου καταπατήσεως των Συμφωνιών".

Εξ άλλου η "Μιλλιέτ" έγγραφε:

"Ο Μακάριος έκαμε κακήν εκτίμησιν της καταστάσεως εν Τουρκία, διότι η τελευταία δεν πρόκειται να μείνη απαθής έναντι των συμβαινόντων εν Κύπρω. Διά των τελευταίων των αποφάσεων, οι Ελληνοκύπριοι κατήργησαν τελείως το Σύνταγμα,

δημιουργήσαντες μίαν νέαν κατάστασιν πραγμάτων βασιζομένην επί της κυριαρχίας των ελληνοκυπρίων της Τουρκοκυπριακής κοινότητος περιελθούσης εις την θέσιν μειονότητας, στερουμένης οιασδήποτε εγγυήσεως. Εάν η προσπάθεια αύτη πρόκειται να θεωρηθή νόμιμος, τότε η τουρκική κοινότης πρέπει να ενεργήση κατά τον ίδιον τρόπον, δημιουργούσα δι' εαυτήν καθεστώς το οποίον ήθελε θεωρήσει πρέπον. Τώρα είναι δυνατόν και αναγκαίον όπως η τουρκική κοινότης κηρύξη την ανεξαρτησίαν της, ως έπραξε και η ελληνοκυπριακή. Η τουρκική Κυβέρνησις θα εγγυηθή την ούτω εξασφαλιζομένην ανεξαρτησίαν της τουρκοκυπριακής κοινότητος".

Εξ άλλου στην Αγκυρα ο άλλος τουρκοκύπριος ηγέτης, ο Φραούφ Ντενκτάς με δηλώσεις του ζήτησε την εκαθίδρυση τουρκοκυπριακού κρατιδίου.

Η συνέχεια των τουρκικών αντιδράσεων ήταν ακόμα χειρότερη μια και η Τουρκία είχε εξαπολύσει οργανωμένη εκστρατεία δυσφήμισης της Κυπριακής Κυβέρνησης και ιδιαίτερα για να δείξει ότι δεν υπήρξε συνεταιρική Κυβέρνηση στον τόπο και ούτε η Κυβέρνηση όπως την γνώριζε η διεθνής κοινότητα στο παρελθόν παρά μόνο ελληνοκυπριακή διοίκηση.

Η Αγγλία και η Τουρκία ύστερα από τα διαβήματα του Κουτσιούκ προέβησαν σε έντονα διαβήματα προς την Κυπριακή Κυβέρνηση για την έγκριση των νόμων τα οποία, ωστόσο, απέρριψε ο Πρόεδρος Μακάριος.

Εκπρόσωπος μάλιστα της Κυπριακής Κυβέρνησης δήλωσε στις 27 Ιουλίου 1965 λίγο μετά την απόρριψη των διαβημάτων ότι "ο Πρόεδρος Μακάριος απορρίπτων το βρετανικόν διάβημα, ετόνισεν ότι η Κυπριακή Κυβέρνησις δεν προτίθεται να προβή εις αλλαγήν της αποφάσεως, ως προς τον εκλογικόν νόμον, θεωρούσα το νέον τούτο νομοθέτημα ως εξαιρετικώς απαραίτητον διά τας σημερινάς συνθήκας".

Είπε ακόμα ότι "το βρετανικό διάβημα χαρακτηρίζεται ως αποτελούν επέμβασιν εις τα εσωτερικά ζητήματα της Κύπρου, ενός κυριάρχου κράτους, ως τούτο αναγνωρίζεται υπό του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών".

Το τουρκικό διάβημα απερρίφθη με έγγραφη διακοίνωση που επέδωσε ο πληρεξούσιος Υπουργός Γ. Πελαγίας στον τούρκο επιτετραμμένο κ. Σιαχίμπας στην τουρκική πρεσβεία στην τουρκική συνοικία της Λευκωσίας.

Σύμφωνα με έγκυρους κύκλους της Λευκωσίας η Κυπριακή Κυβέρνηση θεωρούσε το θέμα των νόμων ως εσωτερικό θέμα κι έτσι το Υπουργείο Εξωτερικών ανέφερε στην απάντηση του ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση δεν αναγνωρίζει σε κανένα ξένο κράτος το δικαίωμα να υπαγορεύει σ' αυτήν τη μέθοδο ρύθμισης των εσωτερικών της υποθέσεων.

Επίσημοι κύκλοι δήλωσαν (28.7.65) τα εξής:

"Η διακοίνωσις η επιδοθείσα εις τον τούρκον επιτετραμμένον εν Λευκωσία, διά της οποίας απορρίπτεται η τουρκική διαμαρτυρία εν σχέσει με την θέσπισιν των εκλογικών νόμων, τονίζει ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση δεν θα συμβάλη εις την επαναφοράν της καταστάσεως, η οποία υφίστατο προ της Τουρκικής ανταρσίας. Από του Δεκεμβρίου του 1963 προσθέτει η διακοίνωσις της Κυπριακής Κυβερνήσεως, η κατάστασις έχει μεταβληθή ριζικώς λόγω της τουρκικής επιδρομής και των σχετικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Κατά τους αυτούς κύκλους η προσφάτως θεσπισθείσα νομοθεσία ενδιαφέρει αποκλειστικά τον Κυπριακόν λαόν διότι εμπίπτει εις την εσωτερικήν δικαιοδοσίαν της Κυπριακής Δημοκρατίας και αφορά την ομαλήν λειτουργίαν του κράτους και την διαχείρισιν των εσωτερικών του υποθέσεων.

Όσον αφορά τον τουρκικόν ισχυρισμόν ότι η Τουρκία είναι εγγυήτρια δύναμις η Κυπριακή Κυβέρνησις υπέδειξεν ότι αι απόψεις της επί του θέματος εξετέθησαν ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας. Το Υπουργείον Εξωτερικών αναφερόμενον εις την τουρκικήν απειλήν περί επεμβάσεως επέσυρε την προσοχήν της τουρκικής Κυβερνήσεως εις το γεγονός ότι ήτο πλήρως αδικαιολόγητος να επικαλήται την ούτω καλουμένην συνθήκην εγγυήσεως, διότι ενώ οι διατάξεις της εν λόγω συνθήκης

αποβλέπουν εις την προστασίαν της εδαφικής ακεραιότητος και της πολιτικής ανεξαρτησίας της Κύπρου, η τουρκική Κυβέρνησις, διά ποικίλων και σοβαρών απειλών και επιδρομικών πράξεων, αι οποίαι αποκορυφώθησαν εις τους βουμβαρδισμούς του Αυγούστου του 1964 καταφώρως και επανειλημμένως παρεβίασε τας υποχρεώσεις της και διέλυσεν οιασδήποτε τυχόν αμφιβολίας περί της μη εγκυρότητος της ειρημένης συνθήκης.

Γίνεται επίσης αντιληπτόν ότι το Υπουργείον Εξωτερικών υπέμνησεν εις την Τουρκικήν Κυβέρνησιν ότι ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών επβάλλει εις όλα τα κράτη μέλη όπως παρέχουν της απειλής χρήσεως βίας εις τας διεθνείς των σχέσεις (άρθρον 2 παράγραφος 4) καθώς επίσης και το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας της 4ης Μαρτίου 1964 το οποίον σαφώς αναφέρεται εις την ιδίαν διάταξιν εν σχέσει με την κυρίαρχον κυπριακήν Δημοκρατίαν".

Η Τουρκία προσπαθούσε να παρουσιάσει τις ενέργειες της Κυπριακής Κυβέρνησης ως πολύ σοβαρές ενώ προχώρουσε σε αντίποινα, μια τακτική που θα εφαρμόζε στο εξής και για τα επόμενα 35 και πλέον χρόνια σε κάθε ενέργεια της Κύπρου: Επαιρνε παράλληλα μέτρα με εκείνα που έπαιρνε η νόμιμη Κυβέρνηση.

Ετσι οι τούρκοι βουλευτές παρέτειναν την θητεία του Φαζίλ Κουτσιοούκ και στη συνέχεια ο ίδιος μαζί με τους τούρκους Υπουργούς προχώρησε στην παράταση της θητείας των βουλευτών για 12 μήνες όσο ήταν και η παράταση της θητείας του Προέδρου Μακαρίου και των βουλευτών.

Η απόφαση δημοσιεύθηκε σε "Επίσημη" εφημερίδα που εξέδωσε στην τουρκική στην περιοχή που ήλεγχαν οι Τουρκοκύπριοι στη Λευκωσία και η οποία περιλάμβανε την τουρκική συνοικία της Λυκωσίας μέχρι τον Άγιο Ιλαρίωνα.

Η εφημερίδα του Κουτσιοούκ έφερε το έμβλημα της Δημοκρατίας και θα εκδιδόταν σύμφωνα με τον ραδιοσταθμό των τουρκοκυπρίων Μπαϊράκ "όσο θα παρίστατο ανάγκη για να επικυρώνει αποφάσεις του

αντιπροέδρου, των τούρκων Υπουργών και της εκτελεστικής εξουσίας".

Παράλληλα στην Κύπρο και την Αγκυρα δημιουργείται εικόνα πολεμικής ατμόσφαιρας. Ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας Ουργκιουπλού διέκοψε τις διακοπές του ενώ στην Κύπρο η ΤΟΥΡΔΥΚ και οι τουρκοκύπριοι τέθηκαν σε συναγερμό και άρχισαν ευρείας έκτασης γυμνάσια.

Σύμφωνα με πληροφορίες των κυπριακών αρχών ο Διοικητής της ΤΟΥΔΥΚ, που εκτελούσε καθήκοντα στρατιωτικού ηγέτη των τουρκοκυπρίων εξέδωσε διαταγή σε όλους τους άνδρες του με την οποία τους καλούσε σε "συνεχή συναγερμό" ενώ συγκάλεσε σύσκεψη στην οποία παρέστη ο Κουτσούκ για μελέτη των πολιτικό-στρατιωτικών εξελίξεων.

Ταυτόχρονα πραγματοποιήθηκαν και ασκήσεις πολιτικής άμυνας, ενώ οι σειρήνες που ηχούσαν δημιουργούσαν πανδαιμόνιο.

Στο εσωτερικό μέτωπο χρησιμοποιήθηκαν οι καίριες θέσεις που κατείχαν οι τουρκοκύπριοι για όξυνση της έντασης.

Στην Κοφίνου που αποτελούσε σημαντική στρατηγική θέση, μια και οι Τούρκοι ήλεγχαν τη σύνδεση της βορειανατολικής περιοχής της Λευκωσίας και Λάρνακας με τη νοτιοδυτική περιοχή της Λεμεσού και της Πάφου, οι Τούρκοι άρχισαν να βάλλουν εναντίον ελληνικών θέσεων.

Στο πλευρό των Τούρκων βρέθηκε και ένας γνώριμος πρώην συντηρητικός Υπουργός, ο Υπουργός Κοινοπολιτειακών Σχέσεων Ντάνκαν Σαντς ο οποίος δήλωσε στη Βουλή (28 Ιουλίου 1965) ότι η έγκριση από την Κυπριακή Βουλή του Νόμου για τις εκλογές "παρέχει εις την Τουρκίαν αδιαμφισβήτητον δικαίωμα βάσει της Συνθήκης Εγγυήσεως προς αποκατάστασιν του Συντάγματος", προτρέποντας έτσι την Τουρκία να επέμβει στην Κύπρο.

Ο Σαντς εισηγήθηκε ακόμα όπως η Βρετανία προσφύγει εναντίον της Κύπρου στο Συμβούλιο Ασφαλείας αλλά ο διάδοχος του Άρθουρ Μπόττομλυ απέρριψε μια τέτοια εισήγηση.

Ωστόσο ο Μπόττομλυ κτυπώντας μια το καρφί και μια το πέταλο είπε ότι η Κυβέρνηση του έκαμε παραστάσεις στην Κύπρο όπως μη προωθήσει τον εκλογικό Νόμο ή να προβεί "εις οιανδήποτε άλλην ενέργειαν, ήτις ενδεχομένως θα ηύξανε την έντασιν εν Κύπρω".

Ακόμα είπε πως πληροφόρησε τον Πρόεδρο Μακάριο ότι η ισχύς της συνθήκης εγγυήσεως "ήτις είναι ενσωματωμένη εις το Κυπριακόν σύνταγμα, πρέπει να διατηρηθή, μέχρις ότου εξαχθούν εκ νέου διαπραγματεύσεις επ' αυτής ελευθέρως".

Ο πόλεμος λέξεων δεν ήταν δυνατό να σταματήσει και ο Σπύρος Κυπριανού παραλαμβάνοντας την σκυτάλη στις **29.7.1965** απέρριψε τις θέσεις τόσο της Βρετανίας όσο και της Τουρκίας:

"Η Κυπριακή Κυβέρνησις απορρίπτουσα ως απαράδεκτους τας υποβηθλείσας υπό της Βρετανικής και της τουρκικής Κυβερνήσεως διαμαρτυρίας εν σχέσει προς την πρόσφατον ψήφισιν υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων τροποποιητικού εκλογικού Νόμου κατέστησε σαφές εις αμφοτέρας τας Κυβερνήσεις ότι εις ουδεμίαν ξένην δύναμιν αναγνωρίζει δικαίωμα αναμίξεως εις τα εσωτερικά ζητήματα της Κύπρου.

Τόσον η Βρετανική Κυβέρνησις, όσον και η τουρκική Κυβέρνησις εστήριξαν τας υποβληθείσας υπ' αυτών διαμαρτυρίας επί του δικαιώματος το οποίον αύται ως ισχυρίζονται, διατηρούν δυνάμει της ούτω καλουμένης Συνθήκης Εγγυήσεως, την εγκυρότητα της οποίας επεχείρησε και χθες να υποστηρίξη ενώπιον της Βουλής των Κοινοτήτων ο βρετανός Υπουργός Κοινοπολιτειακών Σχέσεων κ. Μπόττομλυ. Αι αποφάσεις της Κυπριακής Κυβερνήσεως επί του θέματος τούτου είναι απολύτως σαφείς.

Η συνθήκη αύτη, ήτις επεβλήθη επί του Κυπριακού λαού ήτο εξ υπαρχής άκυρος, δεδομένου ότι ουσιώδεις όροι της εν λόγω Συνθήκης συνεκρούοντο προς βασικάς αρχάς του Καταστατικού Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών, η δε πολιτική της διχοτομήσεως και της παραβιάσεως της εδαφικής ακεραιότητος της Κύπρου, την οποία ακολούθησε από του Αυγούστου του

1963 η Τουρκία και ήτις είχεν αποκορύφωμα τους βάρβαρους βομβαρδισμούς του Αυγούστου του **1964** διέλυσε και την ελαχίστην αμφιβολίαν την οποίαν μερικοί δυνατόν να διατήρουν αναφορικώς προς το άκυρον της Συνθήκης Εγγυήσεως. Διά την Κυπριακήν Κυβέρνησιν η εξ υπαρχής παράνομος Συνθήκη Εγγυήσεως έπαυσεν οριστικώς να υφίσταται επανειλημμένως δε κατεστήσαμεν τούτο σαφές ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας. Διά την Κυβέρνησιν της Κυπριακής Δημοκρατίας υφίσταται ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών και αι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας δυνάμει των οποίων επιβεβαιούται και επικυρούται το κυρίαχον του Κυπριακού κράτους.

Ιδιαιτέρως προκλητική υπήρξε κατά την χθεςινήν συζήτησιν εν τη Βουλή των Κοινοτήτων συζήτησιν, η στάσις του τέως Υπουργού Κοινοπολιτειακών σχέσεων της Βρετανίας κ. Ντάνκαν Σαντς όστις ωμίλησε περί του δήθεν αναμφισβητήτου δικαιώματος επεμβάσεως της Τουρκίας δυνάμει της Συνθήκης Εγγυήσεως. Επιθυμώ μόνον να αναφερθώ εις την σχετικήν συζήτησιν επί του συγκεκριμένου τούτου θέματος, ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας τον Φεβρουάριον του **1964** ότε επανειλημμένως προκληθείς υπ εμού ο Μόνιμος αντιπρόσωπος της Βρετανίας απέφυγεν επιμελώς να εκφράση την άποψιν την οποίαν υπεστήριξε χθες ο βρετανός Υπουργός. Σημειωτέρον ότι ο κ. Σαντς ήτο τότε ο αρμόδιος Υπουργός της Βρετανικής Κυβερνήσεως. Η εκπληκτική δήλωσις του κ. Σαντς αποτελεί σοβαράν πρόκλησιν κατά της ειρήνης. Ειλικρινώς λυπούμεθα διά την τοιαύτην ασυγχώρητον εκδήλωσιν του κ. Σαντς, την οποίαν έχομεν υποχρέωσιν να καταγγείλωμεν και να καταδικάσωμεν.

Όσον αφορά τον ρόλον εγγυήτριας δυνάμεως εις τον οποίον απεφάσισεν σήμερα η Βετανική Κυβέρνησις να εμφανισθή θα ήτο ίσως σκόπιμον να υποδειχθή ότι η βρετανική Κυβέρνησις δεν επεκαλέσθη την ιδιότητα ταύτην εις πολλάς περιπτώσεις ενεργειών της Τουρκίας εις βάρος της Κύπρου και ιδιαιτέρως όταν η Κύπρος καθίστατο το

θύμα των βαρβάρων τουρκικών αεροπορικών βομβαρδισμών, δεδομένου μάλιστα ότι κύριος σκοπός της Συνθήκης Εγγυήσεως ήτο η διασφάλισης της εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου".

Ο Σπύρος Κυπριανού ανακοίνωσε ότι έδωσε οδηγίες όπως καταγγελθεί στον ΟΗΕ η αναμιξη της Βρετανίας και της Τουρκίας στις εσωτερικές υποθέσεις της Κύπρου "ως και η προκλητική εκδήλωση μέλους της προηγούμενης βρετανικής κυβέρνησης".